

خلاصه گزارش اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح اصلاح قانون حفاظت در برابر اشعه - مصوب ۱۳۶۸»

مقدمه

با عنایت به مشکلات فراروی فعالیت در عرصه مواد رادیواکتیو و اشعه در زمینه پزشکی تعدادی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی ریشه این مشکلات را در اجرای قانون حفاظت در برابر اشعه مصوب ۱۳۶۸/۱/۲۰ دانسته و معتقدند اجرای قانون موصوف موجب بروز مشکلات اجرایی و تداخل وظایف و همچنین نادیده گرفته شدن صلاحیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در صیانت از سلامت جامعه شده است. بنابراین با توجه به قابلیت‌های وزارت بهداشت در ارائه خدمات مورد نظر در تمامی عرصه‌های فعالیت‌های پزشکی در زمینه مواد رادیواکتیو و اشعه پیشنهاددهندگان طرح موصوف خواستار انتقال تمامی وظایف، اختیارات و مسئولیت‌های سازمان انرژی اتمی در آن موارد به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی شده‌اند.

شماره ثبت:

۷۷۸

شماره چاپ:

۲۰۱۶

تاریخ چاپ:

۱۳۸۶/۱۰/۴

تبیین وضعیت موجود با نگاهی به قوانین مرتبط

در حال حاضر براساس قانون سازمان انرژی اتمی مصوب ۱۳۵۳/۴/۱۶ مجلس شورای ملی و قانون حفاظت در برابر اشعه مصوب ۱۳۶۸/۱/۲۰ مجلس شورای اسلامی و آیین‌نامه قانون حفاظت در برابر اشعه مصوب ۱۳۶۹/۲/۲ هیئت وزیران و آیین‌نامه (دستورالعمل) اجرایی کمیسیون تبصره ماده (۴) قانون حفاظت در برابر اشعه، سازمان انرژی اتمی به‌عنوان ارگان ناظر و نیز مسئول نهایی صدور پروانه اشتغال (که به نوعی اجازه فعالیت قلمداد می‌گردد) در امور مربوط به مؤسسات پزشکی، واردات، ساخت داروها و فرآورده‌های بیولوژیک و آزمایشگاهی و مواد اولیه، همچنین ساخت ملزومات مصرفی در ارتباط با منابع پرتوزا و مولد اشعه شناخته می‌شود.

نام دفتر:

مطالعات اجتماعی

براساس قوانین اشاره شده انجام نظارت‌های مختلف (از جمله در زمینه ایمنی، پادمان هسته‌ای و حفاظت در برابر اشعه) بر کلیه فعالیت‌های مربوط به علوم و فنون و مواد هسته‌ای و تأسیسات و دستگاه‌های مربوطه در بخش دولتی و خصوصی نیز توسط سازمان انرژی اتمی انجام می‌گیرد.

همچنین صدور، اصلاح، تمدید اعتبار، تعلیق و لغو پروانه و مجوز برای انجام فعالیت‌های مرتبط با امور هسته‌ای و پرتوی و نیز تهیه و تأیید و انتشار ضوابط و مقررات ایمنی هسته‌ای و پرتوی و پادمان هسته‌ای ملی به‌منظور حفاظت کارکنان، مردم، نسل‌های آینده و محیط زیست در برابر آثار زیان‌آور پرتوها به‌عنوان بخشی از وظایف، اختیارات و مسئولیت‌های سازمان انرژی اتمی تعریف شده است.

بر این اساس کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی متقاضی فعالیت در کلیه امور مرتبط با مواد رادیواکتیو برای دریافت پروانه اشتغال موظفند در ابتدا طبق مقررات و ضوابط موجود در دستگاه‌های مرتبط پروانه کسب را که به نوعی تأییدیه توانایی علمی و عملی فعالیت در آن زمینه است را دریافت نمایند.

در بعد نظارت، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نیز به‌عنوان متولی سلامت جامعه طبق وظایف و تکالیف قانونی خود نظارت بر فعالیت‌های کلیه ارائه‌کنندگان تمام انواع خدمات تشخیصی و درمانی را برعهده دارد.

شماره مسلسل:

۱۹۰۸۹۵۲-۱

براساس آنچه ذکر شد مشخص می‌شود در حال حاضر مؤسسات یاد شده برای شروع فعالیت باید از مراکز مختلف ذی‌ربط مجوزهای لازم را دریافت کنند که بنا به اظهار دست‌اندرکاران این مؤسسات، کاری بسیار طولانی‌مدت و طاقت‌فرسا بوده و به علت موانع متعدد موجود بر سر راه دریافت پروانه کسب و اشتغال، خطر بروز فساد و اتلاف وقت بی‌مورد دور از ذهن نیست.

تاریخ انتشار:

۱۳۸۷/۲/۱۵

از طرفی پس از طی مراحل ذکر شده و با شروع فعالیت، مراکز با مراجعات متعدد از طرف مراکز نظارتی مختلف مواجه می‌شوند که هر یک براساس قوانین و ضوابط خود که گاهی با ضوابط دستگاه دیگر در تناقض است مبادرت به نظارت بر فعالیت این مراکز می‌کنند و ادامه فعالیت و خدمت‌رسانی مطلوب را از سوی این مراکز با مشکل مواجه می‌سازد.

تبیین طرح

ماده واحده و تبصره‌های پیشنهادی طرح موصوف مقرر می‌دارد که: «کلیه وظایف و مسئولیت‌ها و اختیارات سازمان انرژی اتمی موضوع قانون حفاظت در برابر اشعه در ارتباط با مسائل پزشکی، داروسازی، آزمایشگاهی در زمینه‌های ساخت، واردات، صادرات و توزیع فراورده‌ها و ملزومات مصرفی و ... در ارتباط با موضوع قانون مورد بحث و نظارت‌های لازم بر فرایندهای فوق و صدور مجوز ورود مواد غذایی و آشامیدنی و بهداشتی به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی واگذار گردد.

اظهار نظر دستگاه‌ها و مؤسسات مرتبط با موضوع

۱. سازمان انرژی اتمی ایران

این سازمان با استناد به قوانین و اسناد بین‌المللی منتشر شده توسط آژانس بین‌المللی انرژی اتمی که همگی بر استقلال ارگان ناظر از کاربرد تأکید دارند تصویب و اجرای اصلاحات پیشنهادی در قانون حفاظت در برابر اشعه را از نظر بین‌المللی غیرممکن و مشکل‌آفرین و بحران‌زا دانسته است. همچنین وجود مشکلات اجرایی و تداخل وظایف بین سازمان انرژی اتمی و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را رد کرده و طرح مورد بررسی را فاقد دقت کافی قلمداد کرده است.

۲. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

این وزارتخانه نیز با استناد به بند «۲» از ماده (۱) قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خواستار نظارت عالی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بر کلیه کاربری‌های انرژی هسته‌ای در کشور شده است و طرح مورد بررسی را به دلیل نادیده گرفتن این امر ناقض حقوق وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی دانسته است.

۳. هیئت وزیران طی نامه شماره ۳۹۰۰۳/۱۸۵۸۴۸ مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۱۶ مخالفت خود را با طرح مورد بررسی اعلام کرده است.

۴. انجمن علمی پزشکی هسته‌ای ایران

این انجمن با توجه به اینکه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تنها ارگان متولی حفظ سلامت در کشور است و زیرمجموعه‌ها و نیروهای تخصصی لازم و کافی را برای انجام وظایف نظارتی داراست، طرح موصوف را موجب پایان دادن به موازی‌کاری‌ها و تداخل وظایف و تناقض‌های موجود دانسته که در عین حال موجب تخصصی‌تر شدن نظارت بر مراکز پرتوکار نیز شده و از اتلاف بیت‌المال و نارضایتی مردم جلوگیری خواهد کرد.

جمع‌بندی و ارائه پیشنهاد

با عنایت به اظهار نظر دستگاه‌ها و مؤسسات ذی‌ربط در رابطه با طرح موصوف و با توجه به وضعیت موجود که عمدتاً موجب بروز نارضایتی در بین ارائه‌دهندگان خدمات مرتبط با مواد رادیواکتیو و اشعه شده است که آن هم به علت عدم امکان ارائه خدمات مطلوب، به نارضایتی بیماران نیازمند به دریافت این قبیل خدمات منجر شده است، به نظر می‌رسد که علت اصلی بروز این وضعیت وجود دستگاه‌های مسئول متعدد با سلیقه‌ها و عملکردهای متفاوت در این ارتباط باشد که عملاً فعالان این عرصه را با سردرگمی‌های متعدد در کلیه زمینه‌های فعالیت مواجه ساخته است به‌گونه‌ای که این مراکز برای فائق آمدن بر انبوه مشکلات پیش روی فعالیت ممکن است مجبور به توسل به اقدامات فراقانونی نیز شوند.

لذا به نظر می‌رسد برای انجام اصلاحات در قانون حفاظت در برابر اشعه باید با شفاف‌سازی و اصلاح قوانین و ضوابط موجود وظایف نظارتی با شرط عدم امکان مداخله در روند صدور مجوزهای مؤثر در روند فعالیت کماکان در اختیار سازمان انرژی اتمی قرار گیرد و این سازمان گزارش‌های نظارتی خود را به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و ارگان‌های نظارتی با سطح بالاتر از وزارتخانه یاد شده ارائه کند و وظیفه صدور مجوز برای مؤسسات پزشکی برای ورود به عرصه فعالیت در زمینه مواد رادیواکتیو و اشعه نیز صرفاً بر عهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی قرار گیرد.